

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem ve věci

žalobce: **R. D.**
bytem X
zastoupen Mgr. Martinem Bartošem, advokátem
sídlem Krátký lán 138/8, Praha 6

proti
žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 449/3, Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 9. 2023, č. j. JMK 143255/2023, sp. zn. S-JMK 161664/2023/OD/Kš,

takto:

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 26. 9. 2023, č. j. JMK 143255/2023, sp. zn. S-JMK 161664/2023/OD/Kš, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení **13 200 Kč** do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce, Mgr. Martina Bartoše, advokáta.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Městský úřad Pohořelice (dále jen „městský úřad“) rozhodnutím ze dne 17. 10. 2022, č. j. MUPO-56569/2022/RA/VYI, uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla dle § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Přestupku se žalobce dopustil tím, že nezajistil, aby při užití vozidla byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla silničního provozu, neboť nezjištěný řidič vozidla r. z. X dne 5. 12. 2021 v obci Branišovice ve směru na Olbramovice překročil nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou na 50 km/h. Za přestupek uložil městský úřad žalobci pokutu ve výši 1 500 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč. Městský úřad v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že podle registru silničních vozidel je provozovatelem vozidla spolek X, z.s. s tím, že změna provozovatele byla zcela účelovým úkonem, který je zneužitím práva a má vést k vyhýbání se objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla. Za provozovatele vozidla proto městský úřad považoval žalobce. Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí městského úřadu potvrdil.

II. Podání účastníků

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu, ve které prohlásil za nesporné, že není provozovatelem vozidla, že někdy vozidlo užívá on a že je pojistníkem povinného ručení. Namítl, že ho není možné trestat, protože nevykazuje znaky speciálního subjektu. Pokud jde o vytýkané zneužití práva z jeho strany, namítl, že správní orgány neprovedly žádný test zneužití práva. Uvedl, že postupoval v souladu se zákonem, pokud veřejnoprávní povinnosti přenesl na jiného provozovatele, což zákon umožňuje. Podle svého tvrzení není jediným uživatelem vozidla, ale vedení evidence užívání vozidla je úkolem provozovatele. Namítl i, že ve stanovách spolku X není žádný bod VII., na který žalovaný odkazoval. Stejně tak nedůvodné je pro hodnocení zneužití práva i to, kdo je pojistníkem smlouvy o povinném ručení, neboť to musí hradit vlastník vozu, což je žalobce.
3. Žalovaný stručně odkázal na správní spis a žalobou napadené rozhodnutí a navrhl žalobu zamítnout.

III. Posouzení věci krajským soudem

4. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
5. Žaloba je důvodná.
6. Soud konstatuje, že uložením pokuty provozovateli vozidla v souvislosti s činností spolku X se opakovaně zabýval, a to i v případech osoby žalobce (viz rozsudky ve věcech sp. zn. 22 A 34/2022, 22 A 40/2022 a 22A 17/2023). Stejně jako v uvedených věcech ani v nynější věci není sporné, že v době spáchání přestupků byl jako provozovatel vozidla v registru vozidel zapsán spolek X, z.s.
7. Městský úřad nejprve vyzval spolek X jako provozovatele motorového vozidla k uhrazení určené částky dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu a následně tutéž výzvu zaslal i žalobci jako vlastníkovu vozidla. Po neuhrazení částky přestupkovou věc proti řidiči vozidla odložil a zahájil se žalobcem doručením příkazu přestupkové řízení o přestupku dle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu, ve kterém žalobce označil jako provozovatele vozidla, a po podání odporu a provedení řízení jej uznal shora označeným rozhodnutím vinným

ze spáchání přestupku. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že žalobce je reálným provozovatelem vozidla.

8. V rámci dokazování krom podkladů o zjištění přestupku jako důkaz provedl odpověď Policie ČR ze dne 27. 6. 2022 na žádost o součinnost – přehled všech kontrol od 7. 4. 2021 u RZ: X, a stanovy spolku X, z.s.
9. Soud v přes určité dílčí obsahové změny shledal napadené rozhodnutí fakticky zcela shodné s předcházejícími věcmi, které soud již rozhodl. Jedinou obsahovou změnou bylo doplnění citace rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48, včetně úvah o účelovosti přepisu vozidla na virtuálního provozovatele. To nicméně na obsahu žalobou napadeného rozhodnutí nic podstatného nezměnilo a ani nebyla doplněna žádná skutková zjištění, která byl odpovídala právním názorům, které zaujal zdejší soud v předešlých rozhodnutích.
10. Soudu proto nezbyvá než zopakovat již dříve vyslovené.
11. Podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu, *provozovatel vozidla se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 10 nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem.*
12. Podle § 2 písm. b) zákona o silničním provozu, *provozovatel vozidla je vlastník nebo jiná osoba, která je jako provozovatel zapsána v registru silničních vozidel podle zvláštního právního předpisu nebo obdobné evidenci jiného státu.* Obdobně je provozovatel vozidla definován v § 2 odst. 15 zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.
13. Přestupku podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu se může dopustit pouze provozovatel vozidla. Jedná se o přestupek s tzv. speciálním subjektem. Pojem „provozovatel vozidla“ je v zákoně o silničním provozu jednoznačně definován, přičemž z této definice vyplývá, že je založen na evidenčním principu. To potvrdil také Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 23. 7. 2019, č. j. 1 As 318/2018 – 41, ve kterém mimo jiné uvedl, že postavení provozovatele vozidla a jeho odpovědnost za správní delikt podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu jsou spojeny se zápisem vlastníka nebo jiné osoby v registru silničních vozidel jako provozovatele vozidla, nikoli s pouhým vlastnictvím vozidla jako takovým. Je tedy nerozhodné, kdo je vlastníkem vozidla ve smyslu předpisů soukromého práva (srov. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 11. 2021, č. j. 20 A 5/2021–23, který v obdobné situaci jako nyní shledal správní rozhodnutí nezákonným již proto, že v rozporu se zákonem byla vyvozena odpovědnost vlastníka za přestupek provozovatele vozidla, aniž by se zabýval ostatními žalobními námitkami).
14. Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Ostravě byla podána kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud odmítl pro nepřijatelnost usnesením ze dne 9. 8. 2022, č. j. 7 As 11/2022–17. Se shora provedeným výkladem se Nejvyšší správní soud ztotožnil a považoval ho za samozřejmý do té míry, že ani nepokládal za nutné se věcí zabývat v rámci meritorního rozsudku. Vytyčené linie se následně držel i Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 19. 9. 2022, č. j. 18 A 22/2021–35, pobočka tohoto soudu v Olomouci v rozsudku ze dne 28. 4. 2023, č. j. 72 A 35/2021–35, a Krajský soud v Plzni v rozsudku ze dne 17. 10. 2022, č. j. 62 A 2/2022–31. Soudy se v těchto rozhodnutích vypořádaly i s odkazem žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 28. 2. 2018, č. j. 1 As 222/2017–45; na toto vypořádání lze v podrobnostech odkázat.

15. Krajský soud v Brně se s těmito závěry ztotožnil v rozsudcích ze dne 17. 1. 2023, č. j. 22 A 3/2022–29, č. j. 22 A 11/2022–43, č. j. 22 A 16/2022–32 (kasační stížnost žalovaného proti prvnímu z nich odmítl Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost usnesením ze dne 18. 7. 2023, č. j. 2 As 17/2023–23), ze dne 27. 7. 2023, č. j. 22 A 34/2022–43, a ze dne 24. 8. 2023, č. j. 22 A 40/2022–37. Z těchto důvodů se krajský soud nehodlá od dosud vyslovených závěrů odchýlit. Jelikož správní orgány vyvodily odpovědnost vlastníka vozidla za přestupek provozovatele vozidla, aniž by byl vlastník evidovaným provozovatelem vozidla, nemůže napadené rozhodnutí obstát.
16. Co se týče argumentace správních orgánů zneužitím práva, to pojímá judikatura jako situaci, v níž někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. Právní řád je ovládán ústavním principem obecné svobody jednání jednotlivce; každý může činit vše, co není zákonem zakázáno (čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). Výchozí svoboda jednání jednotlivce nalézá svých hranic nejenom v zákonem stanovených případech, ale také, jak dovodil Nejvyšší správní soud i Ústavní soud, v krajních případech zneužití práva [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 107/2004–48, nebo nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 643/04 ze dne 6. 9. 2005 (N 171/38 SbNU 367), <http://nalus.usoud.cz>]. Pokud je určité jednání kvalifikováno jako zneužití práva, nemusí mu být přiznány účinky.
17. Krajský soud má za to, že jednání směřující k evidenci určité osoby za úplatu jako provozovatele vozidla, pokud vlastník vozidla svým jednáním sleduje výhradně nebo zejména to, aby při provozu vozidla nenesl odpovědnost za přestupek provozovatele vozidla, může znaky zneužití práva vykazovat. Ačkoliv je to jednání formálně dovolené, je proti smyslu a účelu právní úpravy, podle které má za zákonem vymezená protiprávní jednání (při nezjištění řidiče) odpovídat ten, kdo vozidlo provozuje a má k němu i jiný vztah než toliko úmysl shromáždit „pod svá křídla“ co nejvíce vozidel s cílem znesnadnit postih společensky škodlivého jednání řidičů. Nicméně je třeba s ohledem na shora uvedené zdůraznit, že ani v případě zneužití práva při evidenci provozovatele vozidla nemůže dojít k „přechodu“ deliktů odpovědnosti provozovatele na jiný subjekt, od provozovatele odlišný. Za nikoliv nevýznamné považuje soud i to, že jeden orgán veřejné moci bez námitek запиše spolek X, z.s. do registru vozidel jako provozovatele vozidla, aby vzápětí jiný orgán veřejné moci hodnotil tento zápis jako zneužití práva a vyvozoval na základě něj „přechod“ deliktů odpovědnosti (na okraj lze poznamenat, že s žalobcem se nelze ztotožnit v tom, že by právo zneužil ten subjekt veřejné moci, který provedl záznam v registru řidičů – ten jistě nebyl motivován tím, aby se žalobce vyhnul odpovědnosti za přestupek).
18. Zbývá dodat, že jednání směřující ke zneužití práva musí být dostatečně prokázáno. Aplikace institutu zneužití práva představuje výjimečný postup (*ultima ratio*); musí mu předcházet aktivita správního orgánu směřující ke zjištění, že právo bylo v individuálním případě skutečně zneužito a účastník řízení sleduje jiné než objektivním právem předpokládané cíle (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2011, č. j. 1 As 27/2011–81).
19. V intencích nyní projednávané věci soud nemůže za důkazy o zneužití práva považovat ze dne 27. 6. 2022 na žádost o součinnost – přehled všech kontrol od 7. 4. 2021 u RZ: X, stanovy spolku X, z.s., ani DVD „Řekněte pokutám ne“. Předně se jedná o důkazní prostředky, které shromáždily správní orgány i v jiných řízeních téhož žalobce a pokud neobstály již dříve,

tak pouhým doplněním odstavce odůvodnění nemohlo dojít k naplnění požadavků soudu na *dostatečné zjištění skutkového stavu*, protože teď oproti jiným věcem jinak zjišťován nebyl.

20. Samotný přehled kontrol vozidel s RZ: X sice ukazuje, že vozidla s touto RZ užíval v době kontrol policie obvykle žalobce (s jednou výjimkou), ale zároveň je ze zprávy policie patrné, že RZ: X byla užívána na dvou vozidlech, a to X – kontroly ze dne 14. 5. 2021, 21. 5. 2021 a 29. 5. 2022, a X – kontroly ze dne 11. 7. 2021, 23. 10. 2021, 20. 3. 2022 a 15. 5. 2022. Předmětem nynějšího řízení je spáchání přestupku vozidlem AUDI A6, tudíž část odůvodnění rozhodnutí žalovaného, které zahrnuje přestupky spáchané vozidlem X, není ve vztahu k případnému zneužití práva zápisem provozovatele vozidla AUDI A6 relevantní.
21. Pokud jde o stanovy spolku X, z.s., ty nejsou ve věci podstatné, neboť provozovatelem vozidla byl spolek X, ke kterému se žalovaný vůbec nevyjadřoval, tím méně k naplnění podmínek uvedených pro zneužití práva v tomto i předcházejících rozhodnutích tohoto soudu, ale i dalších správních soudů, jak je na ně odkazováno výše.
22. Konečně pokud jde o DVD „Řekněte pokutám ne“, to taktéž nevypovídá nic o konkrétních skutkových okolnostech tvrzeného carsharingu v případě žalobce a vozidla AUDI A6.
23. Skutečnost, že spolky X, z.s. a X, z.s. jsou propojeny nejen osobou P. K. (který je dlouhodobě znám svými obstrukčními praktikami ve správním řízení v rámci poskytování tzv. pojištění proti pokutám), nýbrž i samy navzájem (spolek X, z.s. je jednou ze zakládajících osob spolku X, z.s.) je významnou indicí z hlediska úvah o zneužití práva. Tím spíše, pokud aktivity tzv. virtuálního provozovatele jsou veřejně prezentovány vlastními profesionálně zpracovanými internetovými stránkami a propagačním videem P. K. (založeno ve spise), zatímco služba sdílení vozidel spolkem X, z.s. veřejně dohledatelná není.
24. Pokud se však vlastník vozidla v průběhu správního řízení brání tvrzením, že vozidlo ve skutečnosti neprovozuje a toto vozidlo je předmětem sdílení ze strany členů spolku X, z.s., a navrhuje v tomto směru také důkazy, jsou správní orgány v rámci zjišťování skutkového stavu bez důvodných pochybností tato tvrzení vlastníka vozidla řádně prověřit. V tomto případě by to znamenalo zabývat se blíže činností spolku X, z.s. a tím, zda se jedná o platformu pro sdílení vozidel (jak tvrdí žalobce), nebo zda je deklarovaná činnost spolku čistě formální, k žádnému sdílení vozidel ve skutečnosti nedochází, a k zápisu spolku jako provozovatele vozidla došlo účelově s cílem vyhnout se objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla za deliktní jednání. Toto ovšem správní orgány neučinily; jak uvádí žalobce v žalobě, jeho obranu vypořádaly toliko odkazem na stanovy spolku X, z.s., který evidovaným provozovatelem vozidla není.
25. Krajský soud tedy uzavírá, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť subjektem přestupku provozovatele vozidla může být pouze ten, kdo je jako provozovatel vozidla formálně evidován v registru silničních vozidel (což potvrdil Nejvyšší správní soud v citovaném usnesení ze dne 9. 8. 2022, č. j. 7 As 11/2022–17). Provozovatelem vozidla v tomto smyslu žalobce v době spáchání přestupku nebyl.
26. I pokud by však krajský soud hypoteticky připustil, že dosavadní výklad správních soudů je nesprávný a v případě zneužití práva nemusí správní orgány k zápisu provozovatele vozidla v registru silničních vozidel přihlížet, závěry správních orgánů o zneužití práva žalobcem nejsou v nynější věci podepřeny dostatečným skutkovým podkladem.

IV. Závěr a náklady řízení

27. Krajský soud z výše uvedených důvodů shledal žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným výše (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
28. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl plný úspěch ve věci žalobce, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu vyplývá, že žalobci vznikly náklady řízení za zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč a na právní zastoupení. Právní zástupce učinil 3 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby a repliky) po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d), a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a dále má nárok na 3 režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem je tedy žalovaný povinen žalobci na nákladech řízení nahradit částku 13 200 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 30. dubna 2024

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce